

Strasbourg den 22.11.2016
COM(2016) 733 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

Europas nästa ledare – initiativet för uppstartsföretag och expanderande företag

{SWD(2016) 373 final}

MEDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN

EUROPAS FRAMTIDA LEDARE – INITIATIVET FÖR UPPSTARTSFÖRETAG OCH EXPANDERANDE FÖRETAG

1. INLEDNING

Snabbväxande företag skapar många fler nya arbetstillfällen än andra företag.¹ Uppstartsföretag som växer till större företag utgör en stor del av dessa företag. De förbättrar EU:s innovationsförmåga och konkurrenskraft och stärker ekonomin. Denna typ av expanderande företag kan också ge sociala fördelar, bland annat genom att erbjuda mer flexibla och moderna arbetsformer.

I strategin för den inre marknaden meddelade kommissionen att den kommer att titta närmare på hur den inre marknaden kan bli mer effektiv för uppstartsföretag och expanderande företag. I slutändan kommer ett förbättrat ekosystem för uppstartsföretag och expanderande företag i Europa att ha en direkt positiv inverkan på sysselsättningen och tillväxten inom EU.

Uppstartsföretag, vilka ofta är teknikbaserade², kombinerar i allmänhet snabb tillväxt, starkt beroende av innovationer i fråga om produkter, processer och finansiering med stor uppmärksamhet gentemot nya tekniska framsteg, utbredd användning av nyskapande affärsmodeller och, ofta, samarbetsplattformar.

Flera medlemsstater har redan infört eller överväger initiativ för att skapa miljöer som främjar innovation och företagande. Till följd av detta föreligger det ingen större skillnad mellan EU och Förenta staterna när det gäller grundandet av nya företag.³ Detta är särskilt tydligt i tekniksektorn, där företag inom EU är på väg att bli världsledande i vissa medel-/högteknologiska branscher (t.ex. maskinteknik, bilindustri).

Ett antal EU-initiativ bidrar till att skapa arbetstillfällen och tillväxt: Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi)⁴, med dess utökning och förstärkning, men också strategin för den inre marknaden⁵, den digitala inre marknaden⁶ och kapitalmarknadsunionen⁷ tillhandahåller en ram för ytterligare förbättringar. Dessutom har en tydligare inriktning bland de europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna) på innovation och stöd till små och medelstora företag inneburit riskkapitalstöd till 140 000 nystartade och expanderande företag⁸. Det finns Efsi-avtal som redan riktar sig till 377 000 små och medelstora företag, däribland uppstartsföretag.

Men i stället för att blomstra och växa i och utanför Europa är det alltför få europeiska uppstartsföretag som lever längre än den kritiska fasen på två till tre år, och ännu färre som utvecklas till större företag.⁹

Det finns många orsaker till detta, men enligt en uppskattning skulle uppemot en miljon nya arbetstillfällen kunna skapas och uppemot 2 000 miljarder euro kunna läggas till EU:s BNP under de kommande 20 åren om andelen expanderande företag vore densamma som i Förenta staterna.¹⁰ På grund av det positiva sambandet mellan företagsstorlek och produktivitet skulle detta förbättra

¹ Enligt Henrekson och Johansson, 2010, genererar 4 % av företagen 70 % av de nya arbetstillfällena. Se även <http://www.kauffman.org/blogs/policy-dialogue/2015/august/deconstructing-job-creation-from-startups>

² Uppkopplingsmöjligheter; 5G och bredband etc.

³ Likväl föreligger det skillnader mellan EU:s medlemsstater. OECD (2015), *Entrepreneurship at a glance*.

⁴ https://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/funding/efsi_sv

⁵ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0550&from=SV>

⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?qid=1447773803386&uri=CELEX:52015DC0192>

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0468&from=SV>

⁸ Se <https://cohesiondata.ec.europa.eu/themes/3>

⁹ Andelen företag som växer med mindre än 5 % eller inte alls är över 45 % i Europa, jämfört med 37 % i Förenta staterna (Bravo-Biosca, 2011, *A look at business growth and contraction in Europe*).

¹⁰ Rapport från det danska sändebudet för små och medelstora företag, 2016, *Scale-up Companies – is a new policy agenda needed?* <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetailDoc&id=26381&no=1>

Europas produktivitetstillväxt.¹¹¹² Att identifiera sätt att hjälpa nystartade företag att expandera skulle också kunna vara till nytta för traditionella företag, genom stöd till dem att verka och växa på den inre marknaden.

Resultaten av ett offentligt samråd anordnat av kommissionen tidigare under 2016 bekräftade denna bild. De viktigaste slutsatserna¹³ var följande:

- Uppstartsföretag som har för avsikt att expandera ställs fortfarande inför **alltför många rättsliga och administrativa hinder**, särskilt i gränsöverskridande situationer.
- För både nystartade och expanderande företag **finns det för få möjligheter** att hitta och ingå samarbete med potentiella partner inom finansiering, affärer och lokala myndigheter.
- Frågan om **tillgång till finansiering** utgör ett av de största hindren för expansion.

Kort sagt, den inre marknaden är fortfarande alltför fragmenterad¹⁴ och kan hindra nystartade och expanderande företag i deras tillväxtpotential. Rättsliga och administrativa hinder förefaller ofta avskräcka dem från innovationer, från att tillvarata sina immateriella tillgångar och från att expandera inom EU. Företagen kan komma att välja att verka i länder utanför EU med större tillväxtpotential, vilket kan leda till att arbetstillfällena går förlorade inom EU.

Europeiska offentliga myndigheter, uppstartsföretag och deras affärspartner måste agera tillsammans för att undvika att de nystartade företagens värdefulla ansträngningar går till spillo. Det behövs ett partnerskap med nationella, regionala och lokala myndigheter och i synnerhet med uppstartsföretagen själva. Häri ingår att myndigheterna förbättrar villkoren för att de nystartade företagen ska kunna expandera. I gengäld kan uppstartsföretagen skapa arbetstillfällena, konkurrera på marknaden och ta ett socialt ansvar. Det nyligen lanserade manifestet för expanderande företag i Europa¹⁵ visar att uppstartsföretagen är villiga att engagera sig. Kommissionen välkomnar detta initiativ från aktörerna på området, och dess rekommendationer har bidragit till kommissionens egna överväganden när det gäller dessa frågor.

Initiativet uppmärksammar tre frågor: **hinder, bristen på partner och möjligheter och svårigheter vad gäller finansiering**. Det grundar sig på

- en **samordnad strategi** inom EU:s samtliga politikområden, med utgångspunkt i befintliga åtgärder eller åtgärder som håller på att utarbetas, däribland sektoriella strategier t.ex. i rymdsektorn,
- en begränsad och målinriktad uppsättning **praktiska åtgärder**, och framför allt
- **partnerskap**.

2. ATT AVLÄGSNA HINDREN

Många innovativa unga företag är rädda för att bestraffas med mer betungande regler om de skulle växa för mycket, också utan att expandera över gränserna. Många pågående initiativ i syfte att sänka hindren för gränsöverskridande verksamhet är inte begränsade till uppstartsföretag, men kan ha en särskilt positiv inverkan på dem. Detta gäller till exempel arbetet med delningsekonomin¹⁶, de pågående initiativen för att ytterligare förbättra tillhandahållandet av tjänster på den inre marknaden och inom e-förvaltning, liksom prioriteringarna för standardisering på området informations- och kommunikationsteknik (IKT)¹⁷.

¹¹ Se Eurostat (mars 2016), *Statistics Explained: Entrepreneurship — Statistical indicators*: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Entrepreneurship_-_statistical_indicators#Small.2C_medium_and_large_enterprises.

¹² Produktiviteten i företag med mer än 1 000 anställda är mycket högre än i andra företag. Danska näringsmyndigheten.

¹³ http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=8723&lang=sv

¹⁴ Inklusive den digitala inre marknaden.

¹⁵ *Scale Up Europe: A Manifesto for change and empowerment in the digital age*, 2016.

¹⁶ http://ec.europa.eu/growth/single-market/strategy/collaborative-economy_sv

¹⁷ http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=8852&lang=sv

Först och främst kan det vara tidskrävande att identifiera och följa **rättsliga och administrativa regler och förfaranden**, eftersom **informationen** om nationella regler och EU-regler ofta är utspridd och svår att få överblick över. Att förstå alla skyldigheter när det gäller bland annat skatter liksom bolags- och arbetsrätt är en verklig utmaning, särskilt för uppstarts företag med begränsade resurser eller begränsad expertis. Av samrådet framgick det att uppstarts företag, även när de förstår och uppfyller samtliga relevanta krav, anser att dessa är alltför betungande. Nästan 40 % av uppgiftslämnarna tyckte att det var svårare än förväntat att expandera.

Uppstarts företag, i synnerhet digitala sådana, anser även att det är svårt att anställa personal med hemvist i andra EU-länder (eftersom skatte- och anställningsbestämmelserna varierar). Att grunda dotterbolag är många gånger för besvärligt och sammanfaller inte med deras behov (t.ex. att bara anställa en person).

Detta innebär att offentliga myndigheter på alla nivåer – lokalt, regionalt, nationellt och på europeisk nivå – måste agera för att avlägsna onödiga hinder och bördor, och bistå företagen i att hantera de hinder som är oundvikliga.

Kommissionen har redan börjat handla och har tillkännagett ytterligare åtgärder på ett flertal av dessa områden¹⁸. Kommissionen har för avsikt att under 2017 presentera initiativ för en gemensam digital ingång i syfte att tillhandahålla enkel tillgång online till information om den inre marknaden, e-förfaranden, bistånd, rådgivnings- och problemlösningstjänster för medborgare och företag, liksom möjligheter till att fullfölja gränsöverskridande förfaranden via internet¹⁹.

De nationella myndigheterna i medlemsstaternas expertgrupp håller på att se över den generella rättsliga ramen för uppstarts företag, med stöd av enheten för politiskt stöd inom ramen för Horisont 2020, som möjliggör för de enskilda medlemsstaterna att få vägledning angående hur de kan förbättra de kommersiella ramarna för sådana företag. För att se till att kommissionen och medlemsstaterna har detaljerad information och detaljerade uppgifter om uppstarts företag och expanderande företag, inom ramen för det moderniserade **Europeiska observatoriet för kluster och industriell förändring**²⁰, kommer kommissionen för första gången att systematiskt inhämta information om nystartade och expanderande företag, genomföra ingående analyser och ge återkoppling och information till medlemsstaterna för att hjälpa dem att förbättra politikens utformning och effektivisera genomförandeverktygen.

För det andra är uppstarts företag särskilt oroade över **skatter och den belastning som det innebär att ta hänsyn till 28 olika skattesystem**: 58 % av dem som svarade på kommissionens samråd uppgav att de hade höga kostnader för efterlevnad av skattebestämmelser. Små och medelstora företag lägger cirka 30 % av alla skatterelaterade utgifter på efterlevnadskostnader, och ännu mer om de expanderar över gränserna²¹. Att åtgärda detta problem skulle göra verklig skillnad och skulle kunna bidra till möjligheten för uppstarts företag att växa.

Enligt vad som presenteras i kommissionens handlingsplan, som antogs den 6 april 2016, avser kommissionen att modernisera och förenkla det system för mervärdesskatt (moms) som gäller vid gränsöverskridande handel inom EU genom att inrätta ett gemensamt område för mervärdesskatt²². I detta syfte kommer kommissionen att under de närmaste månaderna presentera ett omfattande paket för att minska komplexiteten och fragmenteringen i det europeiska moms systemet, och därigenom åstadkomma en miljö som främjar företagstillväxt och är förmånlig för gränsöverskridande handel.

¹⁸ Europeiska kommissionen hanterar kontinuerligt den europeiska lagstiftningen genom programmet om lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat (Refit), vars syfte är att se till att EU-lagstiftningen är ändamålsenlig och ger de resultat som beslutsfattarna avsåg på ett så effektivt och verkningsfullt sätt som möjligt. Programmet är inriktat på att avskaffa onödig byråkrati och sänka kostnaderna utan att göra avkall på de politiska målen eller EU:s höga standarder.

¹⁹ Webbaserad företagsregistrering kommer att tas upp som en del av kommissionens planerade förslag om att underlätta användningen av digital teknik under ett företags livscykel; se kommissionens meddelande *Att förbättra den inre marknaden – bättre möjligheter för individer och företag* (COM(2015) 550, s. 5), kommissionens meddelande *EU:s handlingsplan för e-förvaltning för 2016–2020* (COM(2016) 179, s. 8) och *Kommissionens arbetsprogram 2017* (COM(2016) 710, s. 8).

²⁰ Observatoriet kommer att samråda med plattformar som det europeiska nätverket för uppstarts företag och nätverket för globalt företagande.

²¹ Se kommissionens meddelande *Att bygga ett rättvist, konkurrenskraftigt och stabilt system för företagsbeskatning i EU*.

²² https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/com_2016_148_sv.pdf

Under de kommande veckorna kommer kommissionen att föreslå en förenkling av den gemensamma kontaktpunkten i miniformat (Mini-One Stop Shop) och utöka den till att omfatta gränsöverskridande leveranser av varor och andra tjänster mellan företag och konsumenter. Under 2017 kommer kommissionen att lägga fram ett paket för förenklad moms riktat till små och medelstora företag, däribland uppstarts företag. Den kommer även att föreslå ett slutgiltigt momssystem för gränsöverskridande handel inom EU som ytterligare kommer att minska bördan för uppstarts företag och expanderande företag.

Vidare innehåller de nyligen antagna förslagen om att återinföra den gemensamma konsoliderade bolagsskattebasen åtgärder för att stimulera företag till att växa och expandera över gränserna på den inre marknaden. För innovativa uppstarts företag och expanderande företag som skulle välja nämnda bolagsskattebas innehåller denna i synnerhet ett superavdrag för forskning och utveckling samt ett bidrag för att se till att finansiering med eget kapital och lån behandlas likvärdigt ur skattesynpunkt²³.

För det tredje drabbas hederliga risktagare alltför ofta av ineffektiva och överdrivet långa **insolvensförfaranden**. Livskraftiga företag har dessutom inte möjlighet till omstrukturering. Det verkar därutöver finnas mycket lite utrymme för en andra chans för hederliga överskuldssatta företagare, även om misslyckande ofta är en del av resan för en framgångsrik företagare. Rädsla för att misslyckas och för att bli straffad för ett sådant misslyckande kan avskräcka från investeringar i syfte att växa.

Vad gäller **bolags- och insolvenslagstiftning** har kommissionen i dag antagit ett laginstrument som kommer att i) garantera en tidig varningsmekanism och möjligheten till omstrukturering av ramar i medlemsstaterna för att återställa lönsamhet och undvika insolvens, i synnerhet för små och medelstora företag, ii) ge enskilda hederliga överskuldssatta företagare en andra chans genom att befria dem från deras skulder och iii) öka effektiviteten i förfarandena för omstrukturering, insolvens och skuldbefrielse. Kommissionen har även för avsikt att under 2017 presentera ett bolagsrättsinitiativ för att underlätta användningen av digital teknik under ett företags hela livscykel, särskilt när det gäller registrering och arkivering av företagshandlingar och företagsinformation, och avseende gränsöverskridande sammanslagningar och delningar, däribland en uppdatering av reglerna för gränsöverskridande sammanslagningar och en komplettering av dessa med regler för gränsöverskridande delningar. Enligt vad som har tillkännagetts avseende den digitala inre marknaden och i handlingsplanen för e-förvaltning kommer ett storskaligt pilotprojekt om genomförande av principen ”endast en gång” över gränserna att inledas 2016 på området företag och myndigheter med deltagande av medlemsstaterna.²⁴

För det fjärde kommer kommissionen att, när det gäller **arbetsrätt**, fortsätta arbetet med att underlätta uppstarts företagens efterlevnad av och respekt för arbetstagarnas rättigheter, också vad gäller efterlevnad av EU:s bestämmelser om arbetstider och hälsa och säkerhet på arbetsplatsen.

EU kommer dessutom att fortsätta att använda **handelspolitiken** till att öppna upp möjligheter för uppstarts företag och expanderande företag på utländska marknader, särskilt genom handelsavtal och lämpliga åtgärder för att garantera förutsebara och tydliga handelsbestämmelser.

Ytterligare åtgärder:

– *Kommissionen kommer att arbeta med Europaparlamentet och rådet för att säkra ett antagande och genomförande i rätt tid av förslaget om **ramar för förebyggande***

²³ Den gemensamma konsoliderade bolagsskattebasen skulle kunna hjälpa uppstarts företag och expanderande företag att investera och expandera på den inre marknaden. Den kommer att belöna tillväxtfrämjande verksamhet såsom investeringar i forskning och utveckling och finansiering med eget kapital. Ökade avdrag för investeringar i forskning och utveckling kommer att beviljas uppstarts företag i syfte att stödja innovativt företagande i liten skala. Den gemensamma konsoliderade bolagsskattebasen kommer att korrigera den förmånliga behandlingen av skulder framför eget kapital, vilket kommer att gynna i synnerhet innovativa företag och uppstarts företag som finansieras med eget kapital.

²⁴ Se handlingsplanen för e-förvaltning för 2016–2020, COM(2016) 179 <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0179&from=EN>

omstrukturering, en andra chans för hederliga företagare och förbättrad effektivitet i förfarandena för omstrukturering, insolvens och skuldbefrielse.

- Kommissionen kommer att bredda den kommande vägledningen om bästa praxis för riskkapital i medlemsstaternas skattesystem.
- För att hjälpa uppstarts företag och expanderande företag att navigera bland ofta utspridda informationskällor **kommer Enterprise Europe Network att komplettera sina rådgivningstjänster** med särskilda rådgivare för expanderande företag vad gäller relevanta nationella och europeiska bestämmelser, finansieringsmöjligheter, partnerskap och om hur man får tillträde till offentliga upphandlingar i andra länder och erbjuda en anknytning till Startup Europe och små och medelstora företags tillgång till digitala innovationsnav samt pilot tillverkning, inom ramen för Horisont 2020.
- Under 2017 kommer kommissionen att, inom ramen för rådets (konkurrenskraft) högnivågrupp, stödja **en stor, övergripande och detaljerad sakkunniggranskning** av alla medlemsstaternas regler och förfaranden för uppstarts företag och expanderande företag.

3. ATT SKAPA NYA MÖJLIGHETER

EU och medlemsstaterna skulle kunna förenkla ytterligare för uppstarts företagen genom att stödja dem på följande områden:

- Sammankoppling med **rätt partner** (t.ex. investerare, affärspartner, universitet, forskningscentrum).
- Tillträde till affärsmöjligheter (särskilt **upphandlingskontrakt**).
- Rekrytering av medarbetare med **rätt kompetens**, också från länder utanför EU.

3.1 Partner, kluster och ekosystem

Under senare år har kommissionen och EU:s medlemsstater gett stöd åt skapandet av ”**mötesplatser**” för att hjälpa uppstarts företag att komma i kontakt med potentiella partner (t.ex. investerare, affärspartner, universitet, forskningscentrum) via evenemang, plattformar, affärskluster, nätverkande och stödjande lokala/regionala ”ekosystem”.²⁵

På EU-nivå har initiativet Startup Europe utvecklats till ett erkänt verktyg för att skapa kopplingar mellan ekosystem²⁶, varvid tyngdpunkten ligger på sammanförande av människor, lokala ekosystem, internationell uppsökande verksamhet och tillhandahållande av information via den gemensamma kontaktpunkten för uppstarts företag. Vissa framsteg har gjorts, men verksamheten kommer att intensifieras, särskilt vad gäller upprättande av kontakter mellan investerare, företag och entreprenörer samt nätverkande mellan regionala beslutsfattare.

Dessutom har Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) inrättat ett antal mötesplatser för kunskap och innovation inom de tematiska områdena IKT, energi, klimatförändring, hälsa och råvaror. De finansieras till 25 % av allmänna medel, medan resten utgörs av privata investeringar. EIT hjälper till på flera fronter: företaganda, mentorskap och acceleratorer för uppstarts företag.

EU har också inrättat tematiska plattformar för smart specialisering²⁷, som kopplar samman regioner och företag och stöder investeringar från de europeiska struktur- och investeringsfonderna (Esif) i expanderande företag som bistås av regionala nätverk och europeiska strategiska klusterpartnerskap. Tillsammans med det riktade stöd som de erhåller²⁸ kommer dessa projekt att bidra till att skapa möjligheter för expanderande företag. Kommissionen kommer att uppmuntra medlemsstaterna att vara delaktiga i dessa tematiska plattformar för smart specialisering och att använda enheten för politiskt stöd inom Horisont 2020.

Trots dessa initiativ visade emellertid det offentliga samrådet att uppstarts företag och expanderande företag skulle dra nytta av **mer samordnat stöd**:

- En **kritisk massa** av effektivt sammanlänkade kluster och ekosystem inom EU.
- Bättre användning av **acceleratorer** och **inkubatorer**.
- En **EU-plattform för att sammanföra** uppstarts företag och potentiella partner (vid sidan av befintliga offentliga och privata plattformar).

Ytterligare åtgärder:

- *Kommissionen kommer att under 2017 förstärka Startup Europe, som kommer att utvidga sitt tillämpningsområde bortom uppstarts företag inom IKT- och webbsektorn. Kommissionen kommer att samordna EU:s arbete med att sammanlänka kluster och ekosystem över hela Europa samt åstadkomma en bättre samstämmighet mellan de olika EU-initiativen, i*

²⁵ Denna ”strategi för entreprenöriella ekosystem” förklarar varför vissa städer/regioner har många fler uppstarts företag/expanderande företag än andra, trots att den rättsliga ramen är densamma. Ekosystemen säkerställer att resurserna används på det mest produktiva sättet. De gör det möjligt att utforma en enhetlig politik som inte uppnås med traditionella strategier.

²⁶ T.ex. Startup Europe Summit, nätverket Startup Europe’s Accelerator Assembly, universitetsnätverket Startup Europe, ökad medvetenhet om möjligheter till finansiering och nätverkande, sammanförande av stora företag och uppstarts företag (partnerskapet Startup Europe) och genom att uppmärksamma företagande.

²⁷ Hittills avseende industriell modernisering, livsmedel från jordbruket och energi.

²⁸ T.ex. för att omvandla regioner och städer till språngbrädor för digital omvandling och industriell modernisering.

synnerhet genom att föra samman nationella och regionala ministerier, innovationsorgan och andra intressenter och ekosystem.

- *För att sammanföra uppstarts företag med affärspartner kommer kommissionen att under 2017 vidta ett antal pilotåtgärder inom kontaktskapande, varvid uppstarts företag förs samman med medelstora företag och stora företag, samt utöka Erasmus för unga företagare till att omfatta inkubatorer och företagare på internationella marknader.*

3.2 Upphandlingsmöjligheter

Offentliga upphandlingskontrakt kan vara till stöd för att expandera verksamheten, men små och medelstora företag är fortfarande underrepresenterade,²⁹ särskilt när det gäller så kallade upphandlingar över tröskelvärdena.³⁰

Offentlig upphandling, en marknad som omfattar 2 biljoner euro, innebär en stor möjlighet för uppstarts företag och expanderande företag att växa. Denna potential utnyttjas inte i tillräckligt hög grad i dag. I förhållande till den betydelse som uppstarts företag/expanderande företag har i ekonomin får de inte en proportionell andel av de offentliga kontrakten³¹. Det krävs bättre stöd till upphandlande myndigheter när det gäller att använda marknadsmöjligheter och moderniserade upphandlingsverktyg, för att förbättra inträdet på marknaden för innovativa uppstarts företag/expanderande företag. I synnerhet preliminära marknadsundersökningar och innovationspartnerskap kan vara effektiva sätt för uppstarts företag/expanderande företag att sälja sina innovativa produkter till offentliga köpare. Det blir därigenom lättare för uppstarts företag/expanderande företag att uppnå framgångar inom offentlig upphandling. Allmänt införande av e-upphandling är grundläggande i detta avseende.

Väl genomförda offentliga innovationsupphandlingar har redan hjälpt till att ta oprövade idéer till marknaden och därigenom skapa gränsöverskridande tillväxtpotentialer.

I de första innovationsupphandlingarna inom ramen för det sjunde ramprogrammet vann små och medelstora företag 2,5 gånger fler kontrakt än i standardiserade förfaranden (73 % jämfört med 29 %), och 15 gånger fler kontrakt tilldelades över gränserna än i genomsnitt för offentlig upphandling i Europa (29 % jämfört med 2 %).³²

EU antog 2014 en ny ram för offentlig upphandling som erbjuder möjligheter för uppstarts företag att få tillträde till offentlig upphandling. Nationella eller regionala/lokala upphandlande myndigheter förefaller dock ännu inte ha tillräcklig kunskap om dessa möjligheter.

Ytterligare åtgärder:

- *Kommissionen kommer att under 2017 införa åtgärder avseende EU-upphandling för att i) inrätta innovationsmäklare i syfte att bygga nätverk av köpare som är intresserade av offentlig innovationsupphandling, sammanföra dessa med innovativa företag och hjälpa företagen att få tillgång till riskfinansiering³³, ii) uppmantra alla medlemsstater att fastställa ambitiösa köpmål vad gäller innovation, och iii) erbjuda vägledning om innovativ upphandling³⁴ genom att utnyttja innovationspartnerskapet.*

3.3 Kompetens

²⁹ Flash Eurobarometer 417 om hinder för små företag vad gäller upphandling.

³⁰ Upphandlingar för vilka värdet är lika med eller överstiger trösklarna i EU-lagstiftningen.

³¹ Detta gäller i synnerhet upphandlingar för vilka värdet är lika med eller överstiger trösklarna i EU-lagstiftningen.

³² <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/updated-results-ongoing-pre-commercial-procurements-pcp-projects>

³³ Sådana mäklare skulle identifiera och slå samman de offentliga köparnas behov, identifiera potentiella leverantörer, kanalisera idéer och finansiera de mest lovande inom vissa sektorer.

³⁴ Med utgångspunkt i de moderniserade direktiven om offentlig upphandling.

Växande företag behöver anställa personal med rätt **kompetens**, i synnerhet **teknisk, finansiell och digital kompetens**. Ett affärsinriktat tänkesätt, liksom **förvaltnings- och ledningskompetens**, är också avgörande för expanderande företag.

På grundval av *Ny kompetensagenda för Europa* (juni 2016) arbetar kommissionen för att förbättra **kvaliteten på kompetens** och dess **relevans på arbetsmarknaden**.

Dessa utmaningar kommer att hanteras inom ramen för tre initiativ:

- Det kommande initiativet om en **koalition mellan digital kompetens och arbetstillfällen**, till stöd för samarbete mellan utbildning, sysselsättning och industri.
- En **plan för sektoriellt samarbete avseende kompetens** som förbättrar informationen om kompetens och åtgärdar kompetensunderskott.
- Det kommande **stordataverktyget** för information om kompetens och prognoser som en del av kompetenskartan för EU.

Kommissionen har också upprättat två ramar för att förbättra utlärninng och bedömning av kompetens:

- Europeisk ram för företagande.
- Digital kompetensram.

Kommissionen kommer att arbeta med medlemsstaterna för att främja dessa ramar nationellt. Samtidigt kommer EIT att fullfölja och utöka sitt arbete med att utbilda masterstudenter med kombinerad teknisk kompetens och företagarkompetens.

Kommissionen främjar även IKT-professionalism. Den europeiska ramen för e-kompetens³⁵ för yrkesutövare inom IKT är numera en standard. Slutligen är förmågan att locka till sig de bästa talangerna – också från utanför EU – en annan viktig motor för framgång. Kommissionen föreslog i juni 2016 en reform av **EU-blåkortet** för att på ett bättre sätt kunna attrahera högkvalificerade tredjelandsmedborgare.³⁶ Utländska talanger kan också innebära ett viktigt bidrag när det gäller att grunda uppstartsföretag, och mer arbete behöver göras inom EU för att locka till sig och stödja dem.

Ytterligare åtgärder:

- *Kommissionen kommer att under 2017 bygga vidare på den nya kompetensagendan genom att överväga en utvidgning av **EIT:s** verksamhet, för att främja kompetens inom företagande, ledning och innovation.*
- *Kommissionen kommer att uppmuntra medlemsstaterna till att öka användningen av kunskapsallianserna inom Erasmus+, liksom av självskattningsverktyget **HEInnovate**.*

3.4 Att förbättra innovationsmöjligheterna för uppstartsföretag och expanderande företag inom EU

Kommissionen har gett ökat stöd till små och medelstora företag genom ramprogrammet för forskning och innovation Horisont 2020, antingen som partner i gemensamma projekt med forskningsorganisationer och andra företag, eller som enskilda förmånstagare. Den har även ökat stödet till innovation bland annat genom fler demonstrationsprojekt, underlättat tillgången till försöks- och pilotanläggningar, vidtagit åtgärder för innovativ upphandling och förstärkt de finansiella instrumenten. Till följd av detta har deltagandet av små och medelstora företag ökat och ligger för närvarande över målnivån på 20 %.

³⁵ <http://www.ecompetences.eu/>.

³⁶ Under 2016 antogs även de reformerade immigrationsbestämmelserna för studenter och forskare från tredjeländer. De har nu rätt att stanna i EU för att söka arbete eller starta företag i minst nio månader efter att ha avlagt examen eller avslutat sin forskning (direktiv (EU) 2016/801).

Det nya instrumentet för små och medelstora företag har redan gett stöd åt innovationsprojekt i 1 924³⁷ små och medelstora företag. Resultaten och intressenternas åsikter³⁸ visar dock att Horisont 2020 är bättre på att stödja befintlig teknik och existerande företag än uppstarts företag som söker nya vägar på nya marknader eller i gränslandet mellan digital och fysisk teknik. Det nuvarande stödet anses vara för komplicerat, oflexibelt och långsamt för deras behov.

Mot bakgrund av ovanstående avser kommissionen att göra ändringar i Horisont 2020 för perioden (2018-2020). Det rör sig bland annat om följande:

- Att fullt ut använda en ”**nedifrån och upp**”-strategi, så att innovativa projekt som spänner över flera sektorer/teknikområden blir berättigade till stöd.
- Att göra det lättare för uppstarts företag att **få tillgång till finansiellt och tekniskt stöd**.
- Att identifiera marknadsskapande, banbrytande innovationer med **tillväxtpotential**.

Med detta som grund, och med utgångspunkt i resultaten av halvtidsöversynen av Horisont 2020, kommer Europeiska kommissionen att överväga att inrätta ett **uropeiskt innovationsråd**³⁹ för att framtida program ska bidra till att generera banbrytande innovationer som kan erövra och skapa nya marknader.

Förutom att beakta de särskilda behoven hos små och medelstora företag, som öppen och enkel tillgång till försöks- och pilotanläggningar, och i samarbete med regioner för innovationsnav, gör **innovationsradarn** det lättare att upptäcka Horisont 2020-finansierade innovationer med marknadspotential och grupperna bakom dem (t.ex. små och medelstora företag, uppstarts företag, spin-off-företag, universitet) tidigt.

Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) har inrättat alleuropeiska acceleratorer för innovativa företag. EIT kommer dessutom att undersöka införandet av program för att investera direkt i befintliga innovativa företag genom att attrahera ytterligare investeringar från källor i den offentliga och privata sektorn, liksom från befintliga instrument.

Dessutom är det alltför svårt för uppstarts företag och expanderande företag (och små och medelstora företag generellt) som så vill att skydda och tillvarata sina immateriella rättigheter. Anledningarna är bristen på exakt information och sakkunskap om hur immateriella rättigheter används strategiskt som investerings- eller tillväxtverktyg, relativt höga systemkostnader, svårigheter att få immateriella rättigheter värderade⁴⁰ samt höga verkställighetskostnader.

Endast 9 % av småföretagen i EU använder registrerade immateriella rättigheter och ännu färre använder rättigheter med täckning i hela EU (3 % registrerar EU-varumärken)⁴¹. Detta hindrar dem ofta från att ta hem de stora potentiella vinsterna av sina innovationsanstängningar. Jämfört med sina jämlingar genererar små och medelstora företag som aktivt använder immateriella rättigheter 32 % högre vinst per anställd, vilket gör det möjligt för dem att erbjuda mer attraktiva löner och förstärka sin arbetsstyrka snabbare. Immateriella rättigheter är därför nyckeln till tillväxt för innovativa småföretag.

Slutligen ställs innovatörer, och särskilt uppstarts företag, ofta inför rättsliga hinder eller rättslig osäkerhet när de ska introducera sina innovationer på marknaden. Som en del av sin agenda för bättre lagstiftning tar kommissionen hänsyn till hur innovation potentiellt påverkas av befintlig och ny lagstiftning⁴², i linje med innovationsprincipen⁴³ enligt vad som har efterfrågats av rådet.

Ytterligare åtgärder:

³⁷ Genom att utnyttja innovationspartnerskapet och ta hänsyn till sociala och gröna aspekter.

³⁸ https://ec.europa.eu/research/eic/pdf/eic_call_for_ideas-overview.pdf#view=fit&pagemode=none

³⁹ Arbetsnamn.

⁴⁰ Rapport om tillgång till finansiering för kulturella och kreativa sektorer (Europeiska kommissionen, 2015).

⁴¹ *Immateriella rättigheter och företagsresultat i Europa. En ekonomisk analys* (EUIPO, 2015).

⁴² I den kommande granskningen av forsknings- och innovationsverktyget enligt riktlinjerna för konsekvensbedömningar.

⁴³ https://ec.europa.eu/epsc/sites/epsc/files/strategic_note_issue_14.pdf

- För att **förbättra innovationsstödet** avser kommissionen att göra ändringar inför den återstående perioden av Horisont 2020. Syftet är att tillhandahålla stöd ”nedifrån och upp” och att rikta in sig på banbrytande innovationsprojekt med tillväxtpotential. Kommissionen kommer att överväga att befästa denna strategi i framtiden genom **ett europeiskt innovationsråd**⁴⁴.
- Kommissionen kommer att använda **innovationsradarn** för att föra samman potentiella affärspartner och investerare med Horisont 2020-finansierade innovatörer för att hjälpa dem att expandera.
- Kommissionen kommer att göra en utvärdering av systemet med **innovationsuppställningar** som gör det möjligt för innovatörer att arbeta med offentliga myndigheter och andra intressenter för att åtgärda upplevda rättsliga hinder. Om konceptet är framgångsrikt kommer det att utökas till andra relevanta områden. I detta sammanhang kommer kommissionen också att undersöka en ram för att möjliggöra ”regelverksmässiga sandlådor”.
- Kommissionen har för avsikt att under 2017 och 2018 anta en serie åtgärder för att **stödja små och medelstora företags användning av immateriella rättigheter**,⁴⁵ närmare bestämt genom att i) effektivisera medvetenheten om befintliga stödprogram för små och medelstora företag vad gäller immateriella rättigheter, ii) utveckla ett europeiskt medlings- och skiljedomsnätverk för små och medelstora företag med avseende på immateriella rättigheter, iii) uppmuntra till inrättande av försäkringsordningar på europeisk nivå för tvister avseende och stöld av immateriella rättigheter, och genom att iv) förbättra samordningen av finansieringsprogram för stöd avseende immateriella rättigheter, bland annat med hjälp av möjlig vägledning av medlemsstaterna⁴⁶.

3.5 Social ekonomi och sociala företag

Globalt ökar intresset för social innovation som en väg mot hållbar tillväxt, t.ex. genom rättvis handel, distansundervisning, mobil penningöverföring, integration av migranter och bostäder utan koldioxidutsläpp.

Sociala uppstarts företag⁴⁷ har därför stora möjligheter till innovation och en positiv inverkan på ekonomin och samhället i stort.⁴⁸ Deras affärsmodell – en kombination av ekonomisk effektivitet och samhällsorienterade mål⁴⁹ – har visat sig vara mycket motståndskraftig.⁵⁰

Framtidsutsikterna är goda för sådana uppstarts företag till följd av en ökad efterfrågan på social innovation och uppkomsten av ny teknik och gemensamma plattformar. Många av dem har dessutom potential för expansionssäkra affärsmodeller som skulle kunna spridas till andra geografiska områden. Dessa företag har det emellertid fortfarande svårt att säkerställa finansiering och stöd, särskilt på grund av följande faktorer:

- Brist på erkännande av och förståelse för deras ekonomiska potential.
- Otillräckligt utnyttjande av modern teknik.

Kommissionen har dessutom, med Europeiska investeringsfonden, lanserat nya finansiella instrument för att öka utlåningen till sociala företag, liksom nya aktieinstrument för social påverkan inom ramen för Europeiska fonden för strategiska investeringar.

⁴⁴ Arbetsnamn.

⁴⁵ Ytterligare information om dessa åtgärder återfinns i det medföljande arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar. Åtgärderna kommer att utarbetas i nära samarbete med EUIPO (Europeiska unionens immaterialrättsmyndighet).

⁴⁶ SWD(2016) 373 av den 22.11.2016, *Ställa immateriella rättigheter till tjänst för små och medelstora företag för att främja innovation och tillväxt*.

⁴⁷ Ett socialt uppstarts företag är ett uppstarts företag som genererar samhällelig påverkan.

⁴⁸ http://eureka.sbs.ox.ac.uk/761/1/Social_Innovation.pdf, Oxford Said Business School, Social Innovation.

⁴⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0238:0252:SV:PDF..>

⁵⁰ http://europa.eu/rapid/press-release_CES-12-60_en.htm?locale=en

Ytterligare åtgärder:

- *Med initiativet för socialt företagande som grund kommer kommissionen att uppmuntra sociala uppstarts företag att **expandera**, bland annat genom åtgärder inriktade på bättre tillgång till finansiering, förbättrat tillträde till marknader och bättre rättsliga ramar genom vägledning till medlemsstaterna avseende utformningen av politik.*
- *Kommissionen kommer även att undersöka åtgärder för att underlätta införande av ny teknik och användning av nya affärsmodeller,⁵¹ och för att stödja finansiering av den sociala ekonomin och de sociala företagen genom EU:s utvecklings-/grannskapspolitik och internationella forum (t.ex. G20:s inkluderande företagsplattform)⁵².*

4. TILLGÅNG TILL FINANSIERING

Genom att avlägsna och förenkla regler och öka möjligheterna till upprättande av kontakter, offentliga kontrakt och effektiv rekrytering kommer man att göra det lättare för uppstarts företag att expandera och skapa hållbara arbetstillfällen. **Tillgången till finansiering** är ett viktigt hinder att ta itu med.

Även om de problem som företag inom EU ställs inför i startfasen inte är större än motsvarande problem i Förenta staterna framgår det av vetenskapliga belegg och av det offentliga samrådet att det föreligger väsentliga skillnader under expansionsfasen. Detta beror delvis på mängden finansiering som finns tillgänglig för riskkapitalinvesteringar: enligt uppskattning fanns det endast omkring 5 miljarder euro tillgängliga inom EU under 2014, jämfört med mer än 26 miljarder euro i Förenta staterna⁵³.

Vidare är **europiska riskkapitalfonder** i genomsnitt mindre⁵⁴ och kan inte hjälpa företag att växa från uppstarts företag till medelstora företag och globala spelare i tillräckligt hög grad. Under 2007–2012 var den genomsnittliga storleken på de europeiska riskkapitalfonderna (vid slutligt avslutande) 61 miljoner euro, och 50 % omfattade mindre än 27 miljoner euro. Den genomsnittliga riskkapitalfonden i Förenta staterna omfattade 2014 135 miljoner dollar.⁵⁵ Detta är ett problem särskilt för nystartade företag, i och med att finansieringen tenderar att sänkas med tiden.

Det är avgörande för investerare att kunna välja bland ett antal **exitstrategier**. De måste veta att de kommer att kunna återfå sina investeringar, antingen genom en börsintroduktion, en försäljning till ett annat företag, försäljning till en riskkapitalfond eller en privat aktiefond som befinner sig i ett senare skede, eller en återförsäljning till grundaren/grundarna av företaget. Bristen på information om finansieringsmöjligheter leder emellertid till osäkerhet och färre investeringar. På samma sätt gäller att ju mer finansiering i ett senare skede som finns tillgänglig desto mer benägna är investerarna i den första och andra omgången att investera.

Vid tillgång till **offentliga medel** efterfrågade 85 % av dem som lämnade uppgifter till det offentliga samrådet bättre sammanhang och öppenhet när det gällde finansieringsinitiativen, och bättre inriktning på företag som skulle kunna bli morgondagens ledare.

Kommissionen tar upp de här frågorna inom flera olika politikområden. I halvtidsöversynen av budgeten föreslog kommissionen en ökning av budgeten för Efsi⁵⁶ och Cosme, genom en förstärkning av de befintliga finansiella instrumenten och en mobilisering av ytterligare finansiering för små och medelstora företag i start- och expansionsfaserna.

⁵¹ Kommissionen kommer att under 2017 inrätta en utmaningsplattform för social innovation, för att uppmuntra sociala företag till att samarbeta med andra typer av företag i syfte att gemensamt ta fram lösningar på samhällsliga utmaningar. Den kommer också att efterlysa insamling och analys av bästa praxis om hur sociala företag på ett bättre sätt kan använda sig av den digitala ekonomin.

⁵² <http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

⁵³ Thomson ONE i BCG Perspectives, *The State of European Venture Capital*.

⁵⁴ Rapport från NVCA vad gäller siffrorna för Förenta staterna, datarapport från EU vad gäller siffrorna för EU.

⁵⁵ Studien *Assessing the Potential for EU Investment in Venture Capital and Other Risk Capital Fund of Funds*.

⁵⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0581&from=EN>

Europeiska unionens program för sysselsättning och social innovation (EaSI) och dess efterträdare har sedan 2010 öppnat upp 1 miljard euro i mikrokrediter för grundande eller utveckling av ett småföretag, varigenom 100 000 mikroföretagare inom hela Europa har erhållit stöd.

Kapitalmarknadsunionen som infördes 2015 kommer också att bidra. Kommissionen håller på att ta fram ett omfattande åtgärds paket för att stödja riskkapitalfinansiering inom EU. Tillsammans med strategin för den inre marknaden föreslår kommissionen att det inrättas en alleuropeisk fondandelsfond för riskkapital. Syftet är att ta itu med småskaligheten hos och fragmenteringen av de europeiska riskkapitalfonderna, locka tillbaka mer privat kapital till riskkapital, möjliggöra för fler små och medelstora företag att få finansiering under längre tidsperioder och att diversifiera finansieringen av uppstarts företag, innovativa företag och onoterade företag⁵⁷. Därutöver antog kommissionen, i juli 2016 ett förslag om att ändra bestämmelserna för de europeiska riskkapitalfonderna (EuVECA) och, såsom anges ovan, för de europeiska fonderna för socialt företagande (Eusef), i syfte att underlätta ytterligare finansiering över gränserna av små och medelstora företag. För att komplettera den alleuropeiska fondandelsfonden för riskkapital och Efsi kommer kommissionen att analysera det möjliga mervärdet av ytterligare **stimulansåtgärder för riskkapital** exempelvis genom program som gör det möjligt för privatägda och privat förvaldade investeringsfonder att dra nytta av statliga garantier vid anskaffning av lånefinansiering för att göra kapital- och skuldinvesteringar i uppstarts företag och expanderande företag.

Kommissionen kommer också fortsättningsvis att övervaka **skattesystem/skatteincitament** för investeringar i uppstarts företag/expanderande företag. Den kommer även att, genom att utgå från framgångsrika strategier som genomförts av medlemsstaterna och resultaten av den pågående studien av effektiviteten hos skatteincitament för riskkapital och affärsänglar när det gäller att locka till sig mer tålmodigt kapital, överväga ytterligare sätt att stödja utformningen av politiken i medlemsstaterna.

För att stärka exitstrategierna för tidiga investerare i uppstarts företag och expanderande företag och komplettera det kommande pilotprojektet för en alleuropeisk kontaktskapande plattform samt Startup Europe-initiativen kommer kommissionen att under 2017 och 2018 övervaka tillkomsten av tillväxtmarknader för små och medelstora företag, en ny kategori multilaterala handelsplattformar som kommer att få rättslig form genom direktivet om marknader för finansiella instrument (MiFID II)⁵⁸. Detta kommer att göra det lättare för medelstora företag att anskaffa kapital och dela med sig av bästa praxis. Kommissionen kommer att identifiera marknadsledda och offentliga initiativ som främjar upptagande till handel av aktier i små och medelstora företag, och undersöka fungerande lösningar på rättsliga hinder och marknadsmisslyckanden.

Ytterligare åtgärder:

- *Kommissionen och Europeiska investeringsfonden kommer att under 2017 parallellt med större privata investerare **göra hörnstensinvesteringar** i den nya, fristående förvaltade **alleuropeiska fondandelsfonden för riskkapital** i syfte att öka storleken på riskkapitalfonderna i Europa och få bukt med den nuvarande fragmenteringen. EU:s hörnstensinvesteringar på upp till 400 miljoner euro kommer att begränsas till 25 % av det totala kapitalet i fondandelsfonden, vilket möjliggör ytterligare riskkapitalinvesteringar i Europa på minst 1,6 miljarder euro.*
- *Kommissionen kommer att under 2017 samordna en alleuropeisk plattform från vilken medlemsstaternas bästa praxis avseende gräsrotsfinansiering kan spridas, tillsammans med en bedömning av finansieringsbehoven hos **alternativa finansieringskällor**, i syfte att förstå huruvida ytterligare allmänna medel eller andra åtgärder behövs.*

⁵⁷ En inbjudan att inkomma med intresseanmälningar för att välja stiftare av den alleuropeiska fondandelsfonden skickades ut i november 2016.

⁵⁸ Direktiv 2014/65/EU.

5. SLUTSATS

Trots sina många unga och innovativa företagare utnyttjar Europa ännu inte potentialen i sin entreprenöriella kapacitet och förmåga fullt ut.

Även om åtgärder har vidtagits både på nationell och på europeisk nivå för att främja grundandet av uppstartsföretag behöver mer göras.

Det måste bli enklare att starta ett företag och att få det att växa i Europa. Målet är att Europa ska bli förstahandsvalet för ambitiösa företagare som vill etablera sina banbrytande affärsidéer och få dem att växa till framgångsrika företag i välfungerande ekosystem. Dessa kommer i sin tur att skapa nya arbetstillfällen och främja socialt ansvarstagande, och vissa av dem kommer att bli globala ledare.

I detta meddelande föreslås en samordnad strategi över EU:s politikområden som ska genomföras med hjälp av en serie pragmatiska åtgärder. För ett effektivt och lyckat genomförande kommer det även att krävas arbete i partnerskap med myndigheter på alla nivåer – i medlemsstater, regioner och städer – och med samtliga intressenter, däribland uppstartsföretagen och de expanderande företagen själva.

Kommissionen uppmanar Europaparlamentet och rådet att stödja detta meddelande och att aktivt engagera sig i dess genomförande, i nära samarbete med alla berörda aktörer.